

به آذین، آن مترجم ادبی یگانه

کارنامه این شماره مترجم را با افتخار، و در حد وُسع خود، به بررسی کار به آذین مترجم اختصاص داده‌ایم. به آذین شخصیتی چند وجهی دارد؛ وجه سیاسی شخصیت او آنقدر بارز است که به آذین مترجم را تحت تاثیر قرار داده است. به قول مولانا، دشمن طاووس آمد پَر او. از سوی دیگر به آذین مترجم نزد مترجمان و کتابخوانان نسل جوان تاحدی مهجور افتاده است. به آذین از حیث تعداد ترجمه‌هایش بی‌شک در زُمره سه یا چهار مترجم پرکار ایران قرار می‌گیرد ولی آنچه شگفت‌انگیزتر است کیفیت ترجمه‌های اوست. درباره تأثیر فرهنگی و اجتماعی ترجمه‌های به آذین بر نسل و نسل‌هایی از کتابخوانان سخن بسیار گفته شده و بسیاری از خوانندگان ترجمه‌های او اذعان کرده‌اند که در مرحله‌ای از زندگی‌شان چقدر از این یا آن ترجمه به آذین تأثیر پذیرفته‌اند ولی در مورد قدرت و جادوی زبان ترجمه‌های به آذین کمتر سخن گفته شده است. به گمان من، به آذین مترجم ادبی یگانه است چون

* کلمه به کلمه به حرف نویسنده متعهد است زیرا جانش با جان نویسنده یکی است؛

* ترجمه برای او ادای يك تعهد اجتماعی - فرهنگی است و لذا نیاز و انتظارات خواننده را نیز از نظر دور نمی‌دارد؛

* تسلطی حیرت‌آور بر زبان و ادب فارسی دارد ولی از آن مهم‌تر، قادر است همچون شاعری زبان‌آفرین دست به ابداع بزند و دامنه نحوی، معنایی و واژگانی فارسی را گسترش بدهد. شاید مهم‌ترین قدرت به آذین در این

است که می‌تواند در اجزای معنایی واژگان تصرف کند و ترکیبات واژگانی بدیع خلق کند؛

* نشر ترجمه‌ای به آذین ویتترین شگفت‌انگیزی است از اقلام زبان فارسی که در قالب ادب بیان شده؛ اقلام زبان فرانسه که به طرز پذیرفتنی بومی شده و به گنجینه زبان ادبی فارسی افزوده شده و نیز اقلام زبانی که از مجاورت و پیوند دو زبان فرانسه و فارسی ابداع شده؛ مگر خدمت ترجمه در بُعد زبانی چیزی جز افزودن بر سرمایه و گنجینه زبان بومی است؟

* نشر ترجمه‌ای به آذین قدرت حیرت‌انگیز قبض و بسط زبان فارسی را نشان می‌دهد؛ کلمات گاه در موجزترین شکل ممکن به کار گرفته می‌شوند و گاه بسط می‌یابند و ترکیباتی بدیع پدید می‌آورند. برآستی چه کسی جرئت می‌کند متن ادبی ترجمه کند بی آن‌که با ذخایر و استعداد زبان فارسی که در ترجمه‌های درخشان به آذین نمود یافته آشنا باشد. نشر ترجمه‌ای به آذین که در رمان‌های کلاسیک تجلی یافته به ناچار کمی رنگ کهنگی گرفته ولی این نشر از حیث چابکی، زیبایی و قدرت بسط و قبضش برای همیشه بهترین راهنما و الهام‌بخش مترجمان ادبی خواهد بود.

ع.خ.
